

บทคัดย่อ

ชื่อภาคานิพนธ์ : จิตลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยโรคมะเร็ง
ของศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็ง จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อผู้เขียน : นายมงคลชัย อึ้งสายเชื้อ

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปี : 2544

การศึกษาเรื่อง จิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยในศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็ง จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยโรคมะเร็ง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยโรคมะเร็ง 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ กับ พฤติกรรมใช้ยาของผู้ป่วยแผนกผู้ป่วยในของศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็ง จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นผู้ป่วยที่เข้าพักรักษาตัวในแผนกผู้ป่วยในของศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็ง จังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างวันที่ 1 - 10 กันยายน 2544 จำนวน 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วนคือ 1) แบบสอบถามภูมิหลัง (ปัจจัยด้านชีวสังคม) 2) แบบวัดพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วย 3) แบบวัดค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ 4) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน และ 5) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ในกรณีผู้ป่วยมีระดับการศึกษาต่ำและการใช้แบบสอบถามในกรณีมีการศึกษาสูง สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) หรือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation)

(2)

ผลการศึกษาค้างนี้มีดังนี้

1) ผู้ป่วยในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสม กล่าวคือ ร้อยละ 77.6 มีพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสมถึงเหมาะสมที่สุด โดยมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ยังต้องปรับให้เหมาะสมดังนี้ คือ ยาที่กินก่อนอาหารต้องกินก่อนอาหารครึ่งชั่วโมง ยาแก้ปวดต้องกินตามที่แพทย์สั่งโดยเคร่งครัด และก่อนใช้ยาทุกครั้งต้องล้างแกดดูดี ความเข้มข้น และลักษณะอื่น ๆ ของยาก่อนเสมอ

2) ปัจจัยด้านชีวิตสังคม ได้แก่ อาชีพ วุฒิการศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การใช้ยาของผู้ป่วย โดยผู้ป่วยที่มีอาชีพ เกษตรกรรม มีพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสมน้อยกว่าผู้ป่วยที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือจบประถมศึกษา มีพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสม น้อยกว่าผู้ป่วยที่จบการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา และผู้ป่วยที่มีรายได้ น้อยกว่า เดือนละ 5,000 บาท มีพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสมน้อยกว่าผู้ป่วยที่มีรายได้ มากกว่า เดือนละ 5,000 บาท ส่วนตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ และสถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสม

3) จิตลักษณะ 1 ด้าน คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วย กล่าวคือ ผู้ป่วยที่มีลักษณะให้คุณค่าต่อสุขภาพสูง มีพฤติกรรม การใช้ยาที่เหมาะสมกว่าผู้ป่วยที่มีลักษณะให้คุณค่าต่อสุขภาพต่ำ ส่วนจิตลักษณะอีก 2 ด้าน คือ ความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การใช้ยา

ผลการศึกษาค้างนี้ทำให้ทราบถึงจิตลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยโรคมะเร็ง รวมทั้งมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา หรือเสริมสร้างพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสมดังนี้ คือ 1) เกษตรกรต้องแนะนำวิธีใช้ยาให้แก่ผู้ป่วยอย่างละเอียด เพื่อให้มีพฤติกรรม การใช้ยาที่เหมาะสม 2) โรงพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งควรมุ่งเสริมสร้างพฤติกรรมการใช้ยาให้แก่ผู้ป่วยที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาลงมา และมีรายได้ น้อยกว่าเดือนละ 5,000 บาท 3) โรงพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง ควรจัดให้มีโครงการเสริมสร้างจิตลักษณะด้านค่านิยม ชีวิตและสุขภาพให้แก่ผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของการมีสุขภาพที่ดี